

Datum van inontvangstneming : 09/12/2020

Zaak C-559/20

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

26 oktober 2020

Verwijzende rechter:

Landgericht Saarbrücken (rechter in tweede aanleg Saarbrücken, Duitsland) Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

6 oktober 2020

Verzoekster en appellante:

Media GmbH

Verweerder en geïntimeerde:

FU

Voorwerp van het hoofdgeding

Vergoeding van de advocatenkosten voor een aanmaning wegens filesharing; plafonnering van het vergoedbare bedrag.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële vraag

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU, betreffende de verenigbaarheid van de plafonnering van de vergoedbare aanmaningskosten met de volgende bepalingen van Unierecht:

Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten (PB 2004, L 157, blz. 45) (hierna: „richtlijn 2004/48” of „handhavingsrichtlijn”)

Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (PB 2001, L 167, blz. 10) (hierna: „richtlijn 2001/29” of „auteursrechtlijn”)

Richtlijn 2009/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (PB 2009, L 111, blz. 16) (hierna: „richtlijn 2009/24” of „computerprogrammarichtlijn”)

Prejudiciële vragen

1. a) Moet artikel 14 van de handhavingsrichtlijn aldus worden uitgelegd dat noodzakelijke advocatenkosten die voor een houder van intellectuele-eigendomsrechten in de zin van artikel 2 van de handhavingsrichtlijn zijn ontstaan doordat hij buitengerechtelijk en middels een aanmaning een stakingsvordering heeft ingesteld tegen een inbreukmaker op deze rechten, als „gerechtskosten” of „andere kosten” onder die bepaling vallen?

b) Indien vraag 1. a) ontkennend wordt beantwoord: moet artikel 13 van de handhavingsrichtlijn aldus worden uitgelegd dat de in vraag 1.a) genoemde advocatenkosten in aanmerking komen voor „schadevergoeding” in de zin van die bepaling?

2. a) Moet het Unierecht, met name in het licht van

- de artikelen 3, 13 en 14 van de handhavingsrichtlijn;
- artikel 8 van de auteursrechtlijn; en
- artikel 7 van de computerprogrammarichtlijn

aldus worden uitgelegd dat een houder van intellectuele-eigendomsrechten in de zin van artikel 2 van de handhavingsrichtlijn in beginsel recht heeft op volledige vergoeding van de in vraag 1.a) genoemde advocatenkosten, dan wel op vergoeding van een redelijk en substantieel deel daarvan, ook wanneer

- de gestelde inbreuk is gepleegd door een natuurlijke persoon voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen, en
- een nationale regeling in een dergelijk geval bepaalt dat deze advocatenkosten doorgaans slechts vergoedbaar zijn op grond van een verlaagde waarde van de vordering?

b) Indien vraag 2. a) bevestigend wordt beantwoord: moeten de in vraag 2. a) aangehaalde bepalingen van Unierecht aldus worden uitgelegd dat een uitzondering op het in vraag 2. a) genoemde beginsel, volgens hetwelk de houder van intellectuele-eigendomsrechten recht heeft op volledige vergoeding van de in

vraag 1.a) genoemde advocatenkosten, dan wel op vergoeding van een redelijk en substantieel deel daarvan,

met inachtneming van andere factoren (zoals bijvoorbeeld de recente aard van het werk, de duur van de publicatie en het feit dat de inbreuk is gepleegd door een natuurlijke persoon voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen),

kan worden toegepast,

zelfs wanneer de inbreuk op intellectuele-eigendomsrechten in de zin van artikel 2 van de handhavingsrichtlijn bestaat in filesharing, dat wil zeggen de beschikbaarstelling van het werk aan het publiek door het te plaatsen op een vrij toegankelijk online uitwisselingsplatform zonder digital rights management waar alle leden het gratis kunnen downloaden?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikelen 2, 3, 10, 13, 14 en overwegingen 14, 17 en 26 van richtlijn 2004/48

Artikel 8 van richtlijn 2001/29

Artikelen 1 en 7 van richtlijn 2009/24

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (Duitse wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten) (hierna: „UrhG”)

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) (Duitse wet inzake de vergoeding van advocaten) (hierna: „RVG”)

Zivilprozessordnung (Duits wetboek van burgerlijke rechtsvordering) (hierna: „ZPO”)

Korte weergave van de feiten en van de procedure

- 1 Verzoekster en appellante (hierna: „verzoekster”) verkoopt computerspellen voor commerciële doeleinden. Verweerder en geïntimeerde (hierna: „verweerder”) is een natuurlijke persoon die geen professionele of commerciële doeleinden nastreeft.
- 2 Verzoekster is – op het grondgebied van Duitsland – houdster van de exclusieve naburige rechten op de beschikbaarstelling van een professioneel ontwikkeld computerspel aan het publiek.

- 3 Tussen 26 november 2014 en 28 november 2014 heeft verweerder dit computerspel op ten minste 13 tijdstippen via zijn internetaansluiting op een online platform voor filesharing geplaatst en voor derden beschikbaar gesteld voor download. Door deze files uit te wisselen heeft hij inbreuk gepleegd op de rechten van verzoekster.
- 4 Teneinde haar rechten geldend te maken, heeft verzoekster een advocatenkantoor ingeschakeld dat namens verzoekster een aanmaning naar verweerder heeft gestuurd. Daarin werd verweerder gesommeerd om zich in een onthoudingsverklaring met boetebeding ertoe te verbinden om het betrokken computerspel niet langer voor het publiek beschikbaar te stellen en voor downloaden aan te bieden. Voorts werd ook een schadevergoeding van hem gevorderd.
- 5 Voor het inschakelen van het advocatenkantoor heeft verzoekster kosten gemaakt voor een bedrag van 984,60 EUR dat als volgt is samengesteld: een 1,3 honorarium berekend over een waarde van de vordering van 20 000 EUR, dat wil zeggen 964,60 EUR, vermeerderd met kosten voor een bedrag van 20 EUR.
- 6 In de daaropvolgende gerechtelijke procedure tot invordering van dit bedrag wordt onder meer de hoogte van de vergoedbare advocatenkosten betwist.
- 7 In eerste aanleg heeft het Amtsgericht Saarbrücken (rechter in eerste aanleg Saarbrücken, Duitsland) verweerder bij beslissing van 12 maart 2019 veroordeeld tot betaling van 124 EUR, vermeerderd met rente, en de vordering voor het overige afgewezen. Het bedrag van 124 EUR is als volgt samengesteld: een 1,3 honorarium berekend over een waarde van de vordering van 1 000 EUR, dat wil zeggen 104 EUR, vermeerderd met kosten voor een bedrag van 20 EUR.
- 8 Ter motivering van deze beslissing heeft het Amtsgericht Saarbrücken verwezen naar § 97a, lid 3, eerste volzin, UrhG, volgens hetwelk het vergoedbare bedrag van een vordering in bepaalde gevallen is beperkt tot 1 000 EUR, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet.
- 9 Met haar beroep voor de verwijzende rechter wil verzoekster haar vordering tot volledige vergoeding van haar advocatenkosten alsnog geldend maken.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 10 Voor de afdoening van het geding is een beslissing van het Hof inzake de uitlegging van de Verdragen vereist.
- 11 De achtergrond van de rechtsvragen die in de onderhavige procedure aan de orde zijn, wordt hierna geschetst. Overeenkomstig § 97a juncto § 97, lid 1, UrhG heeft de benadeelde rechthebbende naast andere rechten, zoals recht op schadevergoeding, ook het recht om een stakingsvordering in te stellen tegen de inbreukmaker.

- 12 Doorgaans oefenen rechthebbenden, zoals in casu, eerst hun recht uit op instelling van een stakingsvordering. Daartoe schakelen ze tegen vergoeding een advocaat in. Laatstgenoemde verstuurt een aanmaning overeenkomstig § 97a, lid 1, UrhG. Deze aanmaning heeft tot doel dat de inbreukmaker een zogeheten onthoudingsverklaring met boetebeding afgeeft. De afgifte van een dergelijke verklaring neemt het gevaar voor recidive weg en beëindigt de stakingsvordering. Hiermee is het niet langer nodig - en ook niet langer mogelijk - om de vordering voor de rechter geldend te maken. De bedoeling van de aanmaning is derhalve een procedure te vermijden.
- 13 Wanneer de rechthebbende een rechtsvordering instelt zonder voorafgaande aanmaning en stakingsvordering, kan hij in de kosten van de procedure worden verwezen indien de verwerende partij de vordering onmiddellijk erkent overeenkomstig § 93 ZPO. De aanmaning heeft derhalve ook een beschermende werking voor de verzoekende partij.
- 14 Overeenkomstig § 97a, lid 3, UrhG kan een rechthebbende wiens auteursrechten zijn geschonden, in beginsel vorderen dat de „noodzakelijke uitgaven” door de inbreukmaker worden vergoed.
- 15 Het begrip „noodzakelijke uitgaven” verwijst naar de RVG: in het Duitse recht worden de vergoedbare advocatenhonoraria in de regel beheerst door de RVG en de daarin vastgestelde tariefregeling voor advocaten. Kosten die hoger oplopen dan de in de RVG vastgestelde bedragen, worden door de rechters doorgaans niet als vergoedbare kosten aangemerkt.
- 16 Volgens de RVG zijn de honoraria die een advocaat in rekening mag brengen aan zijn cliënt, afhankelijk van de waarde van de vordering. Hoe hoger de waarde van de vordering, des te hoger zijn de honoraria.
- 17 In het geval van een stakingsvordering van de rechthebbende met betrekking tot recente films, muziek of dvd's bedraagt de waarde van de vordering volgens de rechtspraak van de [Duitse] hoogste rechterlijke instanties ten minste 10 000 EUR.
- 18 Bij toepassing van § 97a, lid 3, vierde volzin, UrhG wordt het vergoedbare bedrag van de vordering echter veelal geplafonneerd tot 1 000 EUR wanneer de aangemaande partij (1) een natuurlijke persoon is die de beschermde werken of andere materialen niet voor zijn commerciële of zelfstandige beroepsactiviteit gebruikt, en (2) niet reeds uit hoofde van een recht van de aanmanende partij gebonden is door een overeenkomst, op grond van een definitieve rechterlijke beslissing of een voorlopige maatregel tot staking.
- 19 Deze plafonnering van de waarde van de vordering geldt alleen in de verhouding tussen de houder van het recht en de inbreukmaker op het recht. De advocaat van de houder van het recht brengt aan laatstgenoemde een honorarium in rekening dat op basis van de hogere werkelijke waarde van de vordering is vastgesteld.

- 20 Hierdoor kunnen aanzienlijke verschillen ontstaan. In een geval waarin de waarde van de vordering bijvoorbeeld 10 000 EUR bedraagt, kan dit ertoe leiden dat de houder van de rechten advocatenkosten ter hoogte van 745 EUR, in voorkomend geval vermeerderd met btw, aan zijn advocaten dient te betalen waarvan hij slechts 124 EUR, in voorkomend geval vermeerderd met btw, terugbetaald krijgt door de inbreukmaker. Uiteindelijk heeft dit tot gevolg dat hij het aanzienlijke verschil van 631 EUR zelf moet dragen.
- 21 § 97a, lid 3, vierde volzin, UrhG bevat een uitzonderingsbepaling volgens welke in concrete gevallen de plafonnering achterwege kan blijven wanneer een in het geding zijnde bedrag van 1 000 EUR in het licht van de omstandigheden „onbillijk” zou zijn.
- 22 Deze uitzonderingsbepaling lijkt problematisch tegen de achtergrond van richtlijnen 2004/48, 2001/29 en 2009/24. Dit verzoek om een prejudiciële beslissing betreft in wezen de vraag of en in hoeverre deze bepaling na een toetsing aan het Unierecht anders moet worden uitgelegd.
- 23 De verwijzende rechter wijst erop dat de hier gestelde vragen in een groot aantal procedures zijn gerezen die bij hem zijn aangebracht. Bovendien kan in de Duitse rechtspraak een breed scala aan beslissingen met wisselende uitkomsten worden aangetroffen. Het is dan ook van groot belang dat het Hof hierover duidelijkheid schept.

Eerste prejudiciële vraag

- 24 Met de eerste vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de advocatenkosten voor de aanmaning onder de gerechtskosten of andere kosten overeenkomstig artikel 14 van richtlijn 2004/48, onder de schadevergoeding volgens artikel 13 van de richtlijn of helemaal niet onder de werkingssfeer van de richtlijn vallen.
- 25 In zijn arrest van 28 juli 2016, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611), heeft het Hof artikel 14 van richtlijn 2004/48 onder meer uitgelegd met betrekking tot een systeem van forfaitaire tarieven.
- 26 Het Hof heeft richtlijn 2004/48 niet uitgelegd met betrekking tot de vraag of buitengerechtelijke advocatenkosten met het oog op het handhaven van een stakingsvordering onder artikel 13 van richtlijn 2004/48, onder artikel 14 van richtlijn 2004/48 dan wel onder geen van beide bepalingen vallen.
- 27 Aangezien deze vraag door Duitse rechters uiteenlopend wordt beantwoord, dient deze uitleggingsvraag met betrekking tot de handhavingsrichtlijn door de Unierechter te worden opgehelderd.

Tweede prejudiciële vraag

- 28 Met de tweede prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen welke Unierechtelijke bepalingen toepassing vinden op de plafonnering van de waarde van de vordering en de uitzonderingsbepaling die hiervoor geldt. Met name wil hij weten of de relevante richtlijnen aldus moeten worden uitgelegd dat de aanmaningskosten in beginsel ook volledig dienen te worden vergoed bij auteursrechtelijke inbreuken door een natuurlijke persoon die geen professionele of commerciële doeleinden nastreeft. Voorts wil hij uitgemaakt zien of en wanneer bepaalde factoren ertoe kunnen leiden dat de kosten niet volledig worden vergoed.
- 29 Aangaande deze vraag, namelijk in hoeverre de vergoeding van slechts een gering gedeelte van de aanmaningskosten verenigbaar is met het Unierecht, en inzonderheid met artikel 3, lid 1, tweede volzin, van richtlijn 2004/48, heeft het Hof zich in het reeds eerder aangehaalde arrest *United Video Properties (C-57/15)* uitgesproken. Daarin heeft het Hof onder meer geoordeeld dat een regeling die beoogt dat buitensporige kosten van de vergoeding worden uitgesloten, in bepaalde omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn.
- 30 Voor de beoordeling van het onderhavige geval is het echter van doorslaggevend belang of de in dit arrest ontwikkelde beginselen ook dan gelden wanneer de partij tegen wie de vordering wordt ingesteld een natuurlijke persoon is die niet handelt in de uitoefening van een bedrijf of beroep.
- 31 Met de bepaling van § 97a, lid 3, vierde volzin, UrhG heeft de Duitse wetgever de verhouding tussen regel en uitzondering van artikel 14 van richtlijn 2004/48 omgedraaid. Is de partij tegen wie de vordering wordt ingesteld een dergelijke natuurlijke persoon, dan kan een volledige vergoeding van de kosten volgens de bewoordingen van de Duitse wet alleen dan worden overwogen wanneer de uitkomst onbillijk zou zijn.
- 32 Ook over de vraag hoe de uitzonderingsbepaling van § 97a, lid 3, vierde volzin, UrhG richtlijnconform moet worden uitgelegd, bestaat er geen eensgezindheid in de Duitse rechtspraak. De verwijzende rechter maakt hieruit op dat de bestaande rechtspraak van het Hof nog niet voldoende duidelijkheid over deze rechtssituatie heeft verschaft.